СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LIII. Ч. 64. Ню Йорк і Джерзі Сити, субота, 31. березня 1945. No. 64. New York and Jersey City, Saturday, March 31, 1945. Vol. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

Америка й Совети малиб дістати по три голоси у Сан Франсиско

РОСІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ ГОЛОСУ ЗА УКРАЇНУ И БІЛУ РУСЬ

Після оприлюднення поголосок про домагання плюральности голосів для американської й советської делеґації у Сан Франсиско відбулися у Вашинґтоні поспішні конференції між департаментом стейту і президентом Рузвелтом, а окремо з советським амбасадором Андрієм Громиком. Після того оприлюднено з Білого Дому такий комунікат:

„Советські представники вчасі конференції в Ялті висловили бажання, щоб на конференції Обєднаних Держав у Сан Франсиско вони могли піднести справу заступництва для Української Советської Републики і для Білоруської Советської Републики в асамблеї пропонованої орґанізації Обєднаних Держав.

„Советські представники звернулися з проханням до американської і британської репрезентації на конференції в Ялті, щоб вони підтримали цю пропозицію, коли вона буде поставлена на конференції Обєднаних Держав у Сан Франсиско. Вони згодилися так зробити, але американські представники заявили, що й Америка зажадає теж три голоси для себе на випадок, коли Обєднані Держави згодилибся признати советським републикам три голоси.

„Британські й советські представники тоді заявили, що вони не будуть підносити ніяких замітів проти того, щоб Злучені Держави і її посілости дістали три голоси в асамблеї, коли цього зажадають.

„Ці розмови в Ялті відносяться до того, щоб це питання віддати під рішення конференції у Сан Франсиско, де западе остаточне рішення".

Після того, як цей комунікат появився в пресі, в цілому краю, а особливо у Вашингтоні, повстало заворушення умів. У політичних колах почали дебатувати цю справу, одні ставляться до цеї пропозиції прихильно, інші ворожо. Крім цього почали змісця виринати питання, які то ще інші тайні умови заключено на Кримській Конференції.

В дипломатичних колах викликала деяке занепокоєння вістка, що в складі советської делеґації до Сан Франсиска нема міністра закордонних справ Вячеслава Молотова, бо це вказувалоб на легковаження конференції.

ЛЮБКА КОЛЕССА В НЮ ЙОРКУ

Славна українська піяністка, Любка Колесса, що тепер учить на Торонтонському університеті, грала в Ню Йорку з орхестрою на стації W.A.B.C., на годині компанії Сквиб. Замовлені є теж два виступи на осінь, один з орхестрою на концерті, а другий на її власнім концерті. Тепер вона докінчує чотиромісячний радієвий контракт з Кенедієн Бродкестінґ Корпорейшен, згідно з яким грає на радіо кожного понеділка. Потім гратиме ще два місяці що вівтірка з іншої радієвої стації.

В ПОШАНІ ПРАЦІ

В Отаві, Канада, відбувся в салі читальні Просвіта бенкет в честь проф. В. Біберовича, на який прибуло місцеве українське громадянство та чимало наших вояків. Господарем був о. И. Жан, парох. Як пише „Канадійський Фармер" пошановано професора Біберовича за те, що прибувши до Отави „своєю культурно-освітньою працею в грекокатолицькій громаді значно підніс уровень національної свідомости", а теж піднесено його заслуги як народнього діяча і журналіста, що теж дописує час від часу і до англійської преси.

ДІЄЦЕЗАЛЬНА ЗБІРКА НА ДОПОМОГУ УКРАЇНЦЯМ

Український греко-католицький Єпископський Ординаріят у Філядельфії дістав від Апостольського Делеґата архієпископа А. Г. Чіконяня посвідку на отриманих $7,919.58, котрі то гроші були зібрані в українських католицьких церквах Злучених Держав на допомогу потерпівшим браттям в Европі. Архієп. Чіконяні повідомляє, що радо перешле ці гроші до Святішого Вітця, щоб їх розділив згідно з намірами жертводавців.

НОВИНКА В ПОЛЬСЬКІЙ ҐАЗЕТІ ПРО НЕВДОВОЛЕНИХ УКРАЇНЦІВ

Нюйорський „Нови Сьвят" з 27. березня поміщує голоси про польську справу. Між ін. поміщує вимок із статті Бертрама Д. Волфа, поміщеної в журналі „Камон Сенс" за березень. У статті говориться про переслідування українців під Польщею, та, не „зважаючи на те" — пише Волф — „ґаліцькі українці були більше проти Росії ніж проти Польщі".

Перша армія відрізує Рурщину

БЕНЕШ ГОДИТЬСЯ НА ПЛЕБІСЦИТ У КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ

Чехословацькі кола в Лондоні дістали з Москви вістку, що на основі розмов президента Бенеша з маршалом Сталіном державна приналежність карпатської України буде вирішена загальним голосуванням населення. Коли скінчиться війна нарід Карпатської України має вирішити, чи хоче остатися дальше в злуці з ЧС. словаччиною, чи має злучитися з Україною під Советами. Бенеш заявив, що навіть, колиб населення рішило прилучити Карпатську Україну до Советів, це в нічому не змінить добросусідських відносин Чехословаччини до Советського Союзу.

ПОМЕР АКАДЕМИК ВОЛОДИМИР ВЕРНАДСЬКИЙ

Московська „Правда" подає вістку, що в Москві помер у 82. році життя академик Володимир Іванович Вернадський.

Володимир це батько Юрія Вернадського, професора історії в університеті Єйл, що написав по англійськи твір „Богдан — Гетьман України". Володимир Вернадський це людина світової слави, відомий мінералоґ та знавець раду. Він був професором Московського університету, а коли в Києві повстала Всеукраїнська Академія Наук, він став першим її президентом.

КОЗАКИ ВЛАСОВА ДАЛЬШЕ ТРИМАЮТЬ З ГІТЛЕРОМ

Контрольований націстами комітет „Народня Сербія" проголосив по радіо, що російський генерал Андрій А. Власов на засіданню „Визвольного Комітету Російських Народів" заявив, що він стоїть у звязку з офіцирами Червоної Армії, які рішили воювати проти большевизму. Власов мав сказати, що „хвилина загальної боротьби російських визвольних армій принесе большевикам справжню несподіванку".

ЗАПОВІДАЮТЬ ДОПОМОГУ АВСТРІЙСЬКИХ ПАТРІОТІВ ЧЕРВОНІЙ АРМІЇ

Речник „Австрійського Свобідного Руху" у Лондоні заявив, що як Червона Армія вступить до Австрії, їй піде на допомогу партизанкою 10,000 австрійських патріотів, зорганізованих у так звані зелені кадри, що обєднують членів робітничих юній, партій Християнсько-Соціяльної, Демократичної й Комуністичної, католицької церкви й безпартійних.

Перша Американська Армія й Британська 21. Військова Група під ґенералом Монтґомері вже просто відрізали від Райху головну промислову округу Німеччини, Рур.

Британська Сема Панцирна Дивізія посувається скоро по рівнині Вестфалії та находиться вже на схід від Мінстера.

Всі інші аліянтські армії поробили в четвер теж надзвичайні поступи проти Німеччини.

ВЖЕ Й ҐЕБЕЛЬСОВИ ВВИДЖУЄТЬСЯ КОНЕЦЬ

Нарешті вже й німецькі радієві пропаґандисти натякують на скорий конець німецького воєнного спротиву. Ґенерал Дітмар, речник німецького ґенерального штабу, заявив у четвер у своїм тижневім огляді воєнних подій, що боротьба за Гітлерівський Райх дійшла до роздоріжжя.

З порівнання радієвих звідомлень різних стацій у Райху видно, що д-р Ґебельс не може вже їх усіх контролювати та давати вчас інструкції, що говорити.

СОВЕТСЬКИЙ СОЮЗ ІМЕНУЄ ПРЕДСТАВНИКІВ

Москва подала склад своєї делеґації на конференцію в Сан Франсиско. На чолі її буде стояти Громико, советський амбасадор у Вашинґтоні.

Це, що на чолі делеґації не поставлено Молотова, комісаря заграничних справ, викликало в Вашинґтоні враження, що Москва не покладає великих надій на конференцію. Інші припускають, що вона невдоволена з повільного поступу розвязки польської справи.

ДОМАГАЮТЬСЯ ПРЕДСТАВНИЦТВА ДЛЯ ІТАЛІЇ

Італійські орґанізації в Америці віднеслися до президента Рузвелта з домаганням признати для Італії представництво на санфрансиській конференції. На чолі комітету, що предложив резолюції, стоять: Люїджі Антоніні, президент Італійсько-Американської Робітничої Ради; судді Пекора й Джіяконе; та Семюел Шор, віцепрезидент Ліберальної Партії. Сказано в заклику делеґації, що держави, багато менше демократичні від Італії, будуть запрошені на конференцію. Комітет каже, що представлені ним орґанізації мають 2 міліони членів.

ВІЙНА Й УКРАЇНСЬКА ДЕМОКРАТІЯ"

Такий є наголовок книжки проф. Григорієва, що вийшла англійською мовою в Торонті, згідно з тим, що подає „Канадійський Фармер".

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ЗА РЕПРЕЗЕНТАЦІЮ УКРАЇНЦІВ НА КОНФЕРЕНЦІЇ У САН ФРАНСИСКО

Виглядає, що американці та канадійці українського роду таки щось можуть зробити для облекшення долі українського населення в Европі, коли лише не „спустяться на дно, щоб не тратили сил” — як говорить народня сміховинка. Як зразок такої праці треба занотувати півгодинну промову посла Антона Глинки із округи Вегревил, у провінції Алберті, виголошену в канадійськім парляменті в Оттаві в понеділок 26. березня 1945. при дебаті над висилкою делеґатів з Домінії Канади на міжнародню конференцію у Сан Франсиско.

Посол Глинка на вступі заявився за висилку делегації, а при цій нагоді вказав, яке становище канадійська делегація повинна заняти при обговоренню забезпеки миру. Він пригадав, що одною з найважніших небезпек війни є поневолення народів, як от поневолення українського народу.

Дальше згадав про велику поміч Росії у виборенню перемоги Обєднаних Держав над німцями. „Але ми повинні тямити, що багато маємо при тім завдячувати притоптаним націям, які досі ще не зазнали світла свободи”. До цих націй зарахував Глинка і українців, а для зясування їх заслуг для перемоги Совєтів відчитав відповідний уступ Едґара Снова із тижневика Сатердей Івнинґ Повст(п. з. „Ди Юкрейн пейс ди бил”).

Перечитавши цю статтю, сказав пос. Глинка, що велика більшість народів, які говорять по англійськи, не знає, що „українці були їх тихими союзниками”. Щоб дати признання цим українцям, бесідник поставив домагання, щоб на світовій конференції дати їм заступництво. „А в справі цього заступництва я раджу, щоб запросити Комітет Українців Канади і Український Конґресовий Комітет із Злучених Держав до вислання своїх делеґацій на світову конференцію, щоб вони там представили українську справу”.

Треба лише бути вдячним по слови А. Глинці, що так уміло і вітверто поставив в парляменті Канади спосіб оборони прав поневоленого українського народу.

„ЗРАДНИКИ Й СЛАБОДУХИ”

Як доносять з Німеччини, цілий край тепер всіяний шибеницями, на котрих націстичний уряд збирається повісити „зрадників і слабодухів”. Під зрадниками й слабодухами націстичний уряд розуміє цивільних людей, які не хочуть слухати приказу націстичного уряду до цивільного населення битися до останньої краплі крови проти наступаючих аліянтських військ.

Ці шибениці є останнім вимовним свідоцтвом благословенства націзму для Німеччини. Вони є передусім доказом, що німці не хочуть воювати партизанами проти аліянтських військ. Німці не приймають націстичного приказу, що й цивільна людина має ставити збройний опір окупаційним військам; як справжні німці, вони почувають, що вояки за рідний край мають мати для цього уніформ правильної армії.

Зрештою німці мають ще певно інші поважні сумніви проти націстичного приказу. Вони може знають, що навіть правильна армія воює тільки так довго, поки вона має надію на перемогу. З хвилею, як команда армії переконалася, що їй війни виграти не можна, вона повідомляє про це уряд і цей обовязаний чимскорше воєнні кроки застановити, зробивши з ворогом мир, або примиря, аби не проливати задармо народньої крови. В даний мент уже й німецькі вояки знають, що їм війни виграти не можливо. Націстичний уряд це признав, коли його радіо говорило воякам Айзенговера, що чим далі, тим стає ясніше, що перемога опиниться по стороні Аліянтів. Отже тепер вести далі війну є зайво. З німецького боку дальша війна це просто національе себегубство.

Чомуж німецький уряд війну всетаки далі веде? Веде її далі тільки тому, бо націстичний провід, що править краєм і армією, не хоче скласти зброї, а не хоче він скласти тому, бо він знає, що йому зараз прийдеться відповідати перед судом як воєнним злочинцям. Отже щоби рятувати власну шкіру, націстичний провід ставить по всій Німеччині шибениці, аби на них вивішати тих, що не хочуть далі вести програної вже війни й проливати бездурно німецької крови. Кожному ясно, хто тут є зрадником Німеччини й слабодухом. Можливо, що це ясно навіть німцям, котрим професори на націстичну команду зоперували мозки до мозку вола.

З КОЛОМИЇ

Совєтські джерела подають „лист з Коломиї” Б. Галаганова. Згадується в ньому за сформування трупи державного обласного українського театру, що вже зачав підготовляти виставу „Корневільських Дзвонів” і „Запорожця за Дунаєм”. Далі згадується за заснованний Володимиром Кобринським український музей „Гуцулія”, що мав до 8,000 експонатів, з чого багато знищили мадяри. Кобринський, що має 70 років, далі пильнує музею і доповнює тим, що ще можна захопити з гуцульської старини. Згадується ще за балєтмайстра Ярослава Чуперчука, талановитого танцюриста, що „зумів обережно схоронити і передати самобутню красу пастуших і хороводних танців-ігор, красивих як сама природа Карпат, де вони зародились... він виріс і виховався в горах, любить і знає хореоґрафічну і пісенну творчість свого народу...виконує по майстерськи складний танець з батогом, збудований на швидких і різних переходах від журби до бурхливої радості, які вимагають від артиста справжніх танцювальних і драматичних спосібностей”.

Ще виступають солістка балєту Ліда Янишевська та співачка Романна Клапоушак. Евген Тисек є дириґентом українського хору і симфонічної орхестри. Згадується за перший „концерт гуцульського балету” в Коломиї, ро був „пишним і красивим”. Зі сцени співають „Пісню про Дніпро” та „Вечір на рейді”, записані музикантами „прямо на вулиці від проходячих по вулиці бійців”.

*

УКРАЇНЦІ „ВЕЛИКОМУ СТАЛІНУ”

Совєтські джерела подають, що совєтська ґазета „Правда” видрукувала велику поему п. н. „Слово великому Сталіну від українського народу”. До цеї поеми ґазета написала ще й редакційну статтю, в якій каже, що ту поему „підписало 9,316,937 трудящих Української Радянської Соціялістичної Республіки”, та що від нею „думкою підпишуться люди, які ведуть у себе боротьбу за незалежність і свободу свого народу, за перемогу справжньої демократії...”

От раз глум!

*

УКРАЇНСЬКИЙ ЧАСОПИС В ПАРИЖІ

Заходами і під редакцією пароха українсько-католицької церкви о. Е. Перідона почав виходити в Парижі український часопис „Вістник”. З нього довідуємося, що при церкві співпрацює ще другий священик, а це о. Іван Леськович, родом галичанин, вихований у Канаді. („Будучність Нації”).